

УДК 796.093:796.073

ВСЕСВІТНІ ІГРИ МАЙСТРІВ У ЗМАГАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕТЕРАНІВ СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ПРОВЕДЕННЯ VII ВСЕСВІТНІХ ІГОР МАЙСТРІВ)

Ірина ТАТАРЧУК

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. Кінець 90-х років ХХ століття в системі міжнародного спорту характеризується активізацією розвитку спорту ветеранів. На широкому міжнародному рівні організуються та успішно проводяться різноманітні спортивні змагання з різних видів спорту для атлетів віком від 35 років.

Як показав наш аналіз, Всесвітні ігри майстрів, як форма змагальної діяльності, посідають належне місце в системі міжнародного спортивного руху, а українські спортсмени гідно приймають в них участь.

В статті проаналізовано діяльність Міжнародної асоціації майстрів, окреслено організаційні основи проведення VII Всесвітніх ігор майстрів (World Masters Games) та висвітлено виступи на них українських ветеранів спорту.

Ключові слова: Всесвітні ігри майстрів, ветеран спорту, Міжнародна асоціація майстрів, змагальна діяльність, майстри, українські спортсмени-ветерани.

Постановка проблеми. Кінець 90-х років ХХ століття в системі міжнародного спорту характеризується активізацією розвитку спорту ветеранів. На широкому міжнародному рівні організуються та успішно проводяться різноманітні спортивні змагання з різних видів спорту для атлетів віком від 35 років. Рік у рік спостерігається зростання кількісних показників офіційних та інших різноманітних міжнародних змагань ветеранів спорту [1].

Для прикладу, на Всесвітніх іграх майстрів (World Masters Games) кількість країн-учасниць зросла від 61 (1985 р.) до 90 (2009 р.), кількість учасників-спортсменів – з 5,5 тис. до 45 тис. відповідно, що істотно свідчить про збільшувану масштабність їх проведення, популярність та соціальну значущість у світі. Цьому сприяє низка об'єктивних чинників розвитку як власне галузі фізичної культури та спорту, так і суспільно-політичного та соціального розвитку світового співтовариства. Чимраз помітнішими є виступи й українських спортсменів-ветеранів на міжнародній спортивній арені [2].

Водночас у вітчизняній науково-методичній літературі бракує відповідного наукового супроводу розвитку руху ветеранів спорту та його різних аспектів. Відзначимо тільки поодинокі праці С. Єрмакова (в історії волейболу) [4], В. Крупського (в теорії лижного спорту) [5], Т. Казанкіної (у визначенні фізичного стану ветеранів спорту) [6], В. Олешка зі співавторами (у методиці підготовки важкоатлетів) [7], які аналізують окремі локальні наукові проблеми розвитку руху ветеранів спорту. При цьому майже не досліджуються загальні питання ролі та значення Всесвітніх ігор майстрів для розвитку руху ветеранів фізичної культури та спорту.

У цій праці ми поставили собі за мету проаналізувати проведення VII Всесвітніх ігор майстрів та визначити значення таких змагань для змагальної діяльності ветеранів спорту.

Завдання дослідження:

1. Окреслити історико-соціальний аспект зародження змагальної діяльності серед атлетів віком від 35 років та старших.

2. Проаналізувати підсумки VII Всесвітніх ігор майстрів та виступ на них українських спортсменів-ветеранів.

Методи дослідження; аналіз літературних джерел; статистичної інформації, аналіз нормативно-правових документів, матеріалів спортивної періодики та міжнародної інформаційної мережі Інтернет; методи теоретичної інтерпретації; історико-логічний метод.

Результати дослідження та їх обговорення. У різних культурах і цивілізаціях люди різного віку, зокрема й після 35 років, брали активну участь у спортивних змаганнях. Наприклад, в спартанський, афінський та елліністичний періоди Олімпійських ігор Давньої Греції (2200 – 2800 рр. до н. е.) можна відзначити участь вікових атлетів у олімпійських агонах та місцевих змаганнях. У кінці ХVIII ст. «спорт ветеранів» набирає статусу професійного у

формі циркових видів боротьби, а на початку XX ст. поширюється Європою, де проводяться змагання на стадіонах, спортивних майданах і спеціалізованих залах [1].

Як показали наші дослідження, організаційно міжнародний рух ветеранів почав формуватися 1985 року, в результаті створення Міжнародної асоціації майстрів (IMGA). Метою цієї організації стало проведення комплексних змагань серед ветеранів [2].

Органом правління Міжнародної асоціації майстрів (IMGA) є рада, яка складається із 17 членів, які є представниками Генеральних міжнародних спортивних федерацій, види спорту яких формують основу програми змагань Всесвітніх ігор майстрів. Сьогодні, склад Ради правління очолює президент – член Олімпійського комітету Кай Холм, а штаб квартира IMGA розташована в м. Лозанна (Швейцарія) [8].

Оскільки цю організацію визнав Міжнародний олімпійський комітет, то її діяльність має на меті розвиток олімпійського руху та підтримку філософії олімпійської хартії – "спорт для всіх" [9].

Зауважимо, що серед основних завдань діяльності Міжнародної асоціації майстрів (IMGA) є залучення людей різних країн до систематичних занять фізичною культурою та спортом і формування віри в те, що участь в спортивних змаганнях може тривати впродовж усього життя й поліпшувати здоров'я конкретної людини, а засадами, на яких працює Міжнародна асоціація майстрів, стали відсутність дискримінації (політичної, расової, релігійної та за статтю) й незалежність її членів (держава, спортивна федерація не повинні втручатися у внутрішні справи її членів) [8, 10].

Проводяться Всесвітні ігри майстрів під егідою IMGA від 1985 року, з періодом раз на чотири роки. Вперше такі змагання відбулися 1985 року в м. Торонто (Канада), другі – 1989 р. в м. Копенгаген (Данія), треті – 1994 р. в м. Брісбен (Австрія), четверті – 1998 р. в м. Портленд (США), п'яті – 2002 р. в м. Едмонтон (Канада), шості – 2005 р. в м. Мельбурн (Австралія), сьомі – 2009 р. у м. Сідней [2, 10]. В таблиці 1 подаємо детальнішу інформацію про місця проведення та кількісні показники Всесвітніх ігор майстрів.

Таблиця 1

Хронологія та кількісні показники проведення Всесвітніх ігор майстрів (1985 – 2009 рр.)

Рік	Місто, країна проведення	К-ть видів спорту	К-ть країн	К-ть учасників	Гасло
1985	м.Торонто (Канада)	22	61	8,305	Рік майстрів
1989	м.Копенгаген (Данія)	37	76	5,500	Спорт заради життя
1994	м.Брісбен (Австралія)	30	74	24,500	Виклик ніколи не закінчується
1998	м.Портленд (США)	28	102	11,400	Всесвітнє святкування спорт заради життя
2002	м.Едмонтон (Канада)	26	98	24,886	Найбільший спортивний фестиваль на землі
2005	м.Мельбурн (Австралія)	25	89	21,600	Фестиваль спорту у місті фестивалів
2009	м.Сідней (Австралія)	28	90	45, 000	Здоровий, щасливий і вічно молодий
2013	м. Турин (Італія)	-	-	-	-

Як свідчать дані щодо кількості країн-учасників та кількості спортсменів, Всесвітні ігри майстрів як форма змагальної діяльності серед ветеранів спорту, посідають належне місце в системі міжнародного олімпійського та параолімпійського руху.

VII Всесвітні ігри майстрів (World Masters Games), що відбулися у м. Сідней (Австралія, 2009 р.), відрізнялися від попередніх змагань високим рівнем організації (програма – 28 видів спорту), неабиякою масовістю (45 тис. учасників), міжнародною соціальною значущістю та увагою з боку ЗМІ до громадян середнього та похилого віку (від 35 до 105 років) й загалом до усіх людей планети, які своїм власним прикладом пропагують принципи творчого й спортивного довголіття та дотриманням здорового способу життя [10, 11, 12].

Варто відзначити найстарших учасників VII Всесвітніх ігор якими виявилися 105-річний легкоатлет із Лос-Анджелеса, учасниця з м. Портленд 70-річна Єлеонора Маглодіез, яка здобула п'ять золотих нагород, та 100-річна Рут Фріг, яка виборола чотири золоті медалі [11].

Українські спортсмени беруть участь у Всесвітніх іграх майстрів починаючи від 1994 року, й здобули на цих змаганнях чимало спортивних нагород (табл. 2).

Таблиця 2

Здобутки українських ветеранів спорту на Всесвітніх іграх майстрів (1994 – 2009 рр.)

№ з/п	Рік проведення	Країна, місто	Кількість медалей			Усього	Кількість учасників від України
			золоті	срібні	бронзові		
III Всесвітні ігри майстрів	1994	Австралія (Брісбен)	1	1	-	2	10
IV Всесвітні ігри майстрів	1998	США (Портленд)	3	10	-	13	14
V Всесвітні ігри майстрів	2002	Австралія (Мельбурн)	6	8	10	24	20
VI Всесвітні ігри майстрів	2005	Канада (Едмонтон)	12	1	4	17	47
VII Всесвітні ігри майстрів	2009	Австралія (Сідней)	21	11	10	42	96

На Всесвітніх іграх Україну представляло 96 ветеранів із 8 видів спорту (баскетбол – 4, легка атлетика – 16, важка атлетика – 8, волейбол – 13, спортивне орієнтування – 5, академічне веслування – 2, каное і байдарка – 16, футбол – 32 (дві команди), які вибороли 21 золоту, 10 срібних і 11 бронзових медалей [10] (табл. 3).

Таблиця 3

Підсумки участі ветеранів спорту України на VII Всесвітніх іграх майстрів (10 – 18 жовтня 2009 р., м. Сідней, Австралія)

№ п/п	Вид спорту	К-ть спортсменів	Кількість медалей			
			золоті	срібні	бронзові	Всього
1.	Академічне веслування	2	-	-	-	-
2.	Баскетбол	4	-	1	-	1
3.	Волейбол (чол.)	13	1	-	-	1
4.	Важка атлетика	8	1	2	1	4
5.	Каное/байдарка	16	12	5	7	24
6.	Легка атлетика	16	5	2	3	10
7.	Спортивне орієнтування	5	-	-	-	-
8.	Футбол Команда "Металіст"	17	1	-	-	1
	Команда "Іллічівець"	15	-	-	-	-
9.	Усього	96	20	10	11	41

Неабияких успіхів на VII Всесвітніх іграх майстрів домоглися українські спортсмени-ветерани у таких видах спорту: веслування на каное і байдарках (12 золотих, 5 срібних і 7 бронзових медалей), легка атлетика (5 золотих, 2 срібні і 3 бронзові нагороди), важка атлетика (1 золота, 2 срібні і 1 бронзова медалі) [10, 11].

Як показав наш аналіз, переважна більшість ветеранів спорту України, які взяли участь у VII Всесвітніх іграх майстрів, – це колишні відомі спортсмени, чемпіони і призери СРСР, переможці багатьох міжнародних змагань, більшість із них мають звання майстрів спорту міжнародного класу та майстрів спорту, які продовжують активно займатися спортом ветеранів [10].

Володарем 6 золотих і 2 срібні медалей Всесвітніх ігор став майстер спорту Олег Жилкін (каное), 4 золоті, 1 срібну й 1 бронзову медалі виборів майстер спорту В'ячеслав Шилов (каное), по 3 золоті медалі здобули: Андрій Погребний (байдарка), Андрій Пивовар (байдарка), Сергій Лісовський (байдарка), Олександр Дриголь (легка атлетика).

Звання чемпіонів Всесвітніх ігор у м. Сідней також завоювали: Василь Мартинюк (важка атлетика, встановив 6 світових рекордів у ваговій категорії 105 кг), Віктор Ключко (байдарка), Олександр Іващенко (байдарка), Павло Вялов (байдарка), Валерій Черевко (байдарка), Олександр Шабалін (байдарка), Сергій Світличний (байдарка), Віталій Черлат (байдарка), Володимир Чернятевич (легка атлетика), Олег Федорко (легка атлетика), команда СК «Запоріжжя» (волейбол) та команда СК «Металіст» (футбол) [12].

Срібними призерами Всесвітніх ігор стали: Михайло Бурков (важка атлетика), Геннадій Юркевич (важка атлетика), Євген Вихорев (баскетбол), Володимир Карпунін (баскетбол), Яків Култигін (баскетбол), Румен Спасов (баскетбол), Олег Жилкін – двічі (каное), В'ячеслав Шаров (каное), Віталій Черлат – двічі (байдарка), Андрій Погребний (байдарка), Павло Вялов (байдарка), Валерій Черевко (байдарка), Олександр Шабалін (байдарка), Едуард Будник (легка атлетика) та Анатолій Стеценко (легка атлетика) [12, 13].

Бронзові медалі вибороли: Віктор Ключко – тричі (байдарка), Олександр Агошков – двічі (байдарка), Микола Баховський – двічі (байдарка), Сергій Світличний – двічі (байдарка), Борис Ковальський – двічі (легка атлетика), Микола Соїніков (важка атлетика), Олександр Іващенко (байдарка), В'ячеслав Шаров (каное), Валентина Крепкіна (легка атлетика) [13].

Підсумовуючи успішні виступи українських спортсменів на VII Всесвітніх іграх майстрів, слід наголосити, що зроблений значний крок уперед у ветеранському русі України.

Загалом, проведення VII Всесвітніх ігор майстрів виявилось помітною подією в міжнародному спортивному та олімпійському русі, яка засвідчила про подальше зростання в світовому масштабі руху ветеранів та неабияку роль ветеранського спорту в суспільно-політичному, соціальному та громадському житті світового співтовариства.

Висновки.

1. Міжнародний спортивний рух ветеранського спорту почав формуватися в кінці XIX – на початку XX ст., про що свідчить створення низки організацій, які забезпечують проведення значної кількості змагань міжнародного рівня і великий інтерес до них з боку ветеранів фізичної культури і спорту. Зокрема, на VII Всесвітніх іграх майстрів (World Masters Games) зафіксовано рекордну кількість країн-учасниць (90 країн) та кількість спортсменів (45 тис. учасників), що засвідчили про важливе місце Всесвітніх ігор майстрів у системі міжнародного спортивного та олімпійського руху.

2. Досягнення українських ветеранів спорту на Всесвітніх іграх майстрів, як в цілому і на інших європейських та світових змаганнях, свідчать про те, що в Україні поступово створюються передумови для подальшого розвитку спорту ветеранів (майстрів).

Список літератури

1. Аналіз взаємозв'язей и взаимоотношений спорта ветеранов с олимпийским движением / Курило С., Лабскир В., Любиев А., Фридлянд Э. // Олимпийское движение и социальные процессы: материалы IX Всерос. науч. прак. конф.. – М. 1999. – С. 128.

2. Кричко І. П. Всесвітні ігри ветеранів спорту в системі олімпійського руху / Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури і спорту. – Л., 2006. – Вип. 10, т. 3. – С. 171.

3. Подальший розвиток ветеранського руху у сфері фізичної культури і спорту України на 2007-2011 роки (за станом на 27 липня 2007 р.) : наказ Міністерства у справах сім'ї молоді і спорту та НОК України. – Офіц. вид. – К. : Мініст. вид-во, 2007. – 23 с.

4. Ермаков С. С. Волейбол Харькова : 1925-200 рр. // Факты и комментарии / С. С. Ермаков. – Х. : ХГДАИ, 2004. – С. 247-250.
5. Крупський В. П. Співвідношення навантажень у змагальному періоді підготовки лижників-ветеранів / Крупський В. П. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2003. – № 20. – С. 26 – 32.
6. Казанкина Т. В. Мониторинг физического состояния ветеранов спорта / Казанкина Т. В., Гаврилов Д. Н. // Спорт и здоровье : материалы I Междунар. науч. конгр. – СПб., 2003. – С. 156 – 157.
7. Тенденции физического развития тяжелоатлетов-ветеранов. / В. Г. Олешко, Ю. А. Лутвинов, К. В. Ткаченко, В. Н. Лысенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : ХДАДМ (ХХП), 2008. – № 8. – С. 111 – 114.
8. www.imga.it/houm/Histori
9. http://en.wikipedia.org/wiki/European_Masters_Games/Histori
10. Всесвітні ігри / за заг. ред. Іванова В. Т. // Спорт ветеранів України : бюл. – К., 2009. – № 2. – С. 1.
11. Успішні старті ветеранів спорту України в Сідней // за заг. ред. Іванова В. Т. // Спорт ветеранів України : бюл. – К., 2009. – № 3. – С. 2.
12. Рішення № 2 виконкому Ради ветеранів фізичної культури і спорту (станом на 9 грудня 2009 р.). – К. : Міністерство у справах сім'ї молоді і спорту та НОК України, 2010. – Офіц. вид. – Дод. № 1 – С. 2.
13. Рішення № 2 виконкому Ради ветеранів фізичної культури і спорту (станом на 9 грудня 2009 р.). – К. : Міністерство у справах сім'ї молоді і спорту та НОК України, 2010. – Офіц. вид. – Дод. № 3 – С. 3.

**ВСЕМИРНЫЕ ИГРЫ МАСТЕРОВ
В СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЕТЕРАНОВ СПОРТА
(НА ПРИМЕРЕ АНАЛИЗА ПРОВЕДЕНИЯ VII ВСЕМИРНЫХ ИГР МАСТЕРОВ)**

Ирина ТАТАРЧУК

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. Конец 90-х годов XX века в системе международного спорта характеризуется активизацией развития спорта ветеранов. На широком международном уровне организуются и успешно проводятся разнообразные спортивные соревнования из разных видов спорта для атлетов в возрасте от 35 лет.

Как показал наш анализ, Всемирные игры мастеров, как форма соревновательной деятельности, занимают должное место в системе международного спортивного движения, а украинские спортсмены достойно принимают в них участие.

В статье проанализирована деятельность Международной ассоциации мастеров, обозначены организационные основы проведения VII Всемирных игр мастеров (World Masters Games) и отражены выступления на них украинских ветеранов спорта.

Ключевые слова: Всемирные игры мастеров, ветеран спорта, Международная ассоциация мастеров, соревновательная деятельность, мастера, украинские спортсмены-ветераны.

**WORLD MASTERS GAMES
IN COMPETITIVE ACTIVITY OF SPORT VETERANS**

Iryna TATARCHUK

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. Late 90 ties of 20th century are characterized by activation of sport of veterans in the international sport system. Various competitions shear sports for athletes aged 35 years and more.

As it is shown on the high international level in our analysis, the World Masters Games, as a form of competitive activity, occupied its proper place in the international sports movement, and Ukrainian veteran-athletes worthfully represent our country.

The article gives analyses to the International Masters Association activity, outlines the organization and held aspects of VII World Masters Games and highlights the participation of Ukrainian sport veterans performances.

Key words: World Masters Games, sport veterans, International Masters Games Association, competitive activity, masters, Ukrainian veterans-athletes.